

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 10.11.2005
KOM(2005)548 v konečnom znení

2005/0221(COD)

Návrh

ODPORÚČANIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o kľúčových zručnostiach pre celoživotné vzdelávanie

(predložený Komisiou)

ODÔVODNENIE

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Na zasadaní v Lisabone v marci 2000 Európska rada uznala, že Európa čelí výzvam spojeným s prispôsobovaním sa globalizácii a transformáciou na znalostné ekonomiky. Zdôraznila, že „Každý občan musí byť vybavený zručnosťami, ktoré potrebuje pre život a prácu v tejto novej informačnej spoločnosti” a že „európsky rámec by mal definovať nové základné zručnosti¹, ktoré sa majú zabezpečiť pomocou celoživotného vzdelávania: zručnosti IT, cudzie jazyky, technologická kultúra, podnikateľské a sociálne zručnosti”. Uznanie, že ľudia sú najdôležitejším kapitálom Európy pre rast a zamestnanosť, bolo v roku 2000 jasné a pravidelne sa opätovne potvrdzovalo najnovšie v obnovenej Lisabonskej stratégii a na zasadaní Európskej rady v marci 2005, na ktorom Rada vyzvala, aby sa viac investovalo do vzdelávania a zručností.

Mandát v tejto oblasti bol opätovne zdôraznený a rozvinutý v pracovnom programe „Vzdelávanie a odborná príprava 2010” (ET2010), ktorý prijala Rada na zasadaní v Barcelone v marci 2002 a ktorý tiež vyzval, aby sa zavádzali ďalšie aktivity na „zlepšenie ovládania základných zručností” a na posilnenie európskej dimenzie vo vzdelávaní. Táto práca bola zameraná na určenie základných zručností a spôsobu, akým by sa mohli spoločne s tradičnými zručnosťami lepšie integrovať do učebných plánov, získať a udržiavať v priebehu celého života. Základné zručnosti by mali byť všeobecne dostupné pre každého, vrátane ľudí s osobitnými potrebami, ľudí, ktorí neukončili vzdelanie a učiacimi sa dospelými. Validácia základných zručností by sa mala presadzovať s cieľom podporovať učenie sa a schopnosť zamestnať sa. V oznámení Komisie o celoživotnom vzdelávaní (2001) a následnej rezolúcii Rady (jún 2002) sa takisto zdôraznila potreba zabezpečiť príležitosti na celoživotné vzdelávanie pre všetkých, najmä príležitosti získať a obnovovať si potrebné zručnosti.

Na základe tohto politického mandátu pracovná skupina pre základné zručnosti, vytvorená v roku 2001 v kontexte pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010, vypracovala rámec kľúčových zručností² potrebných v znalostnej spoločnosti a pripravila niekoľko odporúčaní na zabezpečenie toho, aby ich mohli nadobúdať všetci občania.³

Spoločná priebežná správa Rady a Komisie o pokroku v pracovnom programe Vzdelávanie a odborná príprava 2010⁴ uviedla spoločné európske referencie a zásady na podporu vnútroštátnych politík, na uľahčovanie a podporu reformy a prioritu položila na rámec kľúčových zručností.

¹ „Základné zručnosti“ sa všeobecne vzťahujú na gramotnosť v písaní, čítaní a počítaní; Rada na zasadaní v Lisabone vyzvala, aby sa pridali nové zručnosti potrebné v znalostnej spoločnosti, ako napr. IKT a podnikanie.

² Pracovná skupina uprednostnila výraz „zručnosť“, ktorý sa vzťahuje na kombináciu vedomostí, zručností a postojov, a výraz „kľúčová zručnosť“ na definovanie zručností potrebných pre všetkých. Zahŕňa teda základné zručnosti, ale má širší obsah.

³ Pracovná skupina pre základné zručnosti, správy o pokroku 2003, 2004:

⁴ http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/objectives_en.html#basic

Spoločná priebežná správa, dokument Rady 6905/04, marec 2004.

Navrhované odporúčanie preto predstavuje európsky referenčný nástroj pre kľúčové zručnosti a navrhuje, akým spôsobom sa môže zabezpečiť prístup k týmto zručnostiam pre všetkých občanov pomocou celoživotného vzdelávania.

Presnejšie, medzi jeho ciele patrí:

- 1) Určiť a definovať kľúčové zručnosti potrebné na osobný rast, sociálnu súdržnosť a schopnosť zamestnať sa v znalostnej spoločnosti.
- 2) Podporovať prácu členských štátov pri zabezpečovaní toho, aby po skončení počiatočného vzdelania a odbornej prípravy mladí ľudia rozvíjali svoje kľúčové zručnosti v takej miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti, a aby boli dospelí ľudia schopní rozvíjať a obnovovať si zručnosti v priebehu celého života.
- 3) Poskytnúť referenčný nástroj na európskej úrovni, pripojené **Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec**⁵ pre tých, ktorí tvoria politiku, poskytujú vzdelávanie, pre zamestnávateľov a samotných učiacich sa na uľahčenie úsilia na štátnej a európskej úrovni zameraného na spoločne dohodnuté ciele.
- 4) Zabezpečiť rámec pre ďalšie aktivity na úrovni Spoločenstva v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 a programov Spoločenstva na vzdelávanie a odbornú prípravu.

- **Požiadavka na zručnosti v znalostnej spoločnosti**

V súlade s medzinárodnými štúdiami sa v tomto odporúčaní „zručnosť“ definuje ako kombinácia znalostí, zručností a prístupov vhodných pre konkrétnu situáciu. „Kľúčové zručnosti“ sú tie, ktoré podporujú osobný rast, sociálne začlenenie, aktívne občianstvo a zamestnanosť.

Rozvoj znalostnej spoločnosti prináša požiadavku kľúčových zručností v osobnej, verejnej a profesionálnej sfére. Spôsob, akým sa ľudia dostávajú k informáciám a službám sa mení presne ako štruktúra a zloženie spoločností. Stále sa zväčšuje záujem o posilnenie sociálnej súdržnosti a rozvoj demokratického občianstva; toto si vyžaduje, aby boli ľudia informovaní, aby mali záujem a aby boli aktívni. Výsledkom sú meniace sa vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré sú potrebné pre každého.

Rastúca internacionalizácia hospodárstiev ovplyvňuje svet práce, s rýchlymi a častými zmenami, zavádzaním nových technológií a novými prístupmi k organizácii spoločností. Zamestnanci si potrebujú obnovovať konkrétne pracovné zručnosti a získavať všeobecné zručnosti, ktoré im umožnia prispôbovať sa zmenám. Vedomosti, zručnosti a postoje pracovnej sily sú hlavným faktorom pri inováciách, produktivite a konkurencieschopnosti a prispievajú k motivácii, pracovnej spokojnosti pracovníkov a kvalite práce.

⁵ Príloha k odporúčaniu, „Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky rámec“, ide o prehodnotenú verziu rámca pre kľúčové zručnosti, ktorú vypracovala pracovná skupina pre základné zručnosti.

Skupina na vysokej úrovni pre Lisabonskú stratégiu však v novembri 2004 konštatovala, že „v Európe sa robí veľmi málo pre to, aby boli ľudia vybavení nástrojmi, ktoré potrebujú na prispôsobenie sa vyvíjajúcemu sa trhu práce a vzťahuje sa to na pracovné miesta náročné aj menej náročné na zručnosti”. Odhaduje sa, že takmer tretina európskej pracovnej sily (80 miliónov ľudí) nemá dostatočné zručnosti. V správe Cedefop z roku 2004 sa odhaduje, že do roku 2010 bude len 15 % novo vytvorených pracovných miest pre ľudí so základným vzdelaním, zatiaľ čo 50 % si bude vyžadovať vysokokvalifikovaných pracovníkov.

Medzinárodné prieskumy ako IALS (prieskum o gramotnosti dospelých) ukazujú, že v mnohých európskych krajinách značný podiel dospelých ľudí nemá potrebné zručnosti v písaní a čítaní, aby mohli fungovať v spoločnosti a riziko je osobitne veľké pre ľudí, ktorí odchádzajú zo školy veľmi skoro. Napriek tomu, že miera negramotnosti v Európe sa zdá byť relatívne nízka, žiadna spoločnosť nie je voči tomuto fenoménu imúnna a existujú mnohé národnostné menšiny, pri ktorých je negramotnosť veľkým problémom. Údaje o európskych referenčných úrovniach („referenčných ukazovateľoch“) z roku 2005, ktoré prijala Rada v máji 2003⁶, neukazujú žiadny pokrok od roku 2000 pri znižovaní percenta veľmi nízkej gramotnosti v čítaní detí vo veku 15 rokov, alebo pri zvyšovaní miery ukončenia stredoškolského vzdelania. Pokrok pri dosahovaní ďalších referenčných úrovní je tiež veľmi malý: podľa súčasnej miery by miera skorého odchodu zo školy klesla do roku 2010 na 14 %, zatiaľ čo referenčná úroveň predstavuje 10 %. Účasť dospelých na vzdelávaní a odbornej príprave sa zvyšuje len o 0,1-0,2 percentuálneho bodu ročne, čo nepovedie k dosiahnutiu referenčnej úrovne 12,5 % do roku 2010. Okrem toho údaje dokazujú, že ľudia s nízkymi zručnosťami sa v menšej miere zúčastňujú na ďalšom odbornom vzdelávaní, čím sa podporovanie tých, ktorí to najviac potrebujú, stáva zložitým.

• **Súčasná ustanovenia o kľúčových zručnostiach**

Na európskej úrovni poskytujú programy Spoločenstva ako Leonardo da Vinci a aktivity Grundtvig v rámci programu Sokrates podporu projektom zameraným na boj proti nedostatočným základným zručnostiam.

Od prijatia pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 sa niekoľko pracovných skupín zameriava na oblasti s osobitným predmetom záujmu, ako IKT alebo rozsiahlejšie témy (napr. sociálne začlenenie a aktívne občianstvo), pre ktoré práca na kľúčových zručnostiach poskytuje kontext pomocou zjednotenia všetkých podstatných zručností do spoločného rámca. Táto práca zahŕňa takisto získavanie a šírenie osvedčených postupov politiky vrátane postupov týkajúcich sa tzv. prierezových zručností v rámci povinného vzdelania, ktoré zabezpečujú prístup ku kľúčovým zručnostiam pre znevýhodnených učiacich sa a rozvíjajú koherentné poskytovanie kľúčových zručností pre dospelých.

Práca na kľúčových zručnostiach je úzko spätá s ďalším rozvojom v oblasti zlepšovania európskych systémov vzdelávania a odbornej prípravy, s prebiehajúcou prácou na rozvoji európskeho kvalifikačného rámca a iniciatív, ktorých cieľom je posilniť transparentnosť a uznávanie kvalifikácií a zručností (ako zásady validácie neformálneho a informálneho vzdelávania a systémy prenosu kreditov). Práca na spoločných európskych zásadách pre

⁶ Pokrok v plnení lisabonských cieľov pre vzdelávanie a odbornú prípravu; pracovný dokument Komisie, správa 2005, s. 20. <http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/progressreport05.pdf>

zručnosti a kvalifikáciu učiteľa tiež súvisí s touto problematikou, keďže je zameraná na riešenie meniacej sa úlohy škôl pri rozvíjaní schopností mladých ľudí.

Na úrovni členských štátov prebiehajú významné aktivity zamerané na reformu počiatočného vzdelávacieho učebných plánov, ktoré odrážajú presun ťažiska od sprostredkovania vedomostí na rozvoj prenosných zručností, ktoré mladých ľudí vybavujú pre život v dospelosti a pre ďalšie vzdelávanie. To si vyžaduje odlišné prístupy pri organizácii vzdelávania a od učiteľov nové zručnosti. V nadväznosti na to prebieha debata o tom, aké zručnosti by si mal rozvíjať každý mladý človek a akým spôsobom by sa dali najlepšie podporovať školy, napríklad pomocou rozvoja ich správy a hodnotenia. Dôležitejšia úloha sa priradila aj sociálnym aspektom vzdelávania: znevýhodnenie spojené s nedostatočným vzdelaním je často kombináciou osobných, sociálnych, kultúrnych a hospodárskych okolností a treba ho riešiť v spolupráci s ďalšími sektormi. Školy sa snažia nájsť spôsoby, akými by sa rodiny a miestne komunity zapájali do podporovania vzdelávania mladých ľudí, ale takisto spôsoby na podporu celoživotného vzdelávania v celej komunite.

V mnohých krajinách sa rozbehli programy pre základné zručnosti, napríklad pre gramotnosť dospelých v písaní, čítaní, počítaní a IKT, ktoré mnohokrát organizujú MVO. Mnohé krajiny sa však ešte nenachádzajú v pozícii, ktorá by všetkým občanom umožňovala získavať a obnovovať si základné zručnosti, a zatiaľ čo mnohé štáty uznávajú potrebu poskytnúť učiacim sa dospelým širšie zručnosti, doposiaľ nebolo definované spoločné chápanie zručností a ich poskytovanie je stále veľmi nekonzistentné.

Príklady osvedčených postupov politiky v členských štátoch poukazujú na to, že poskytovanie takéhoto vzdelávania pre dospelých by sa malo zamerať na jasne definované vnútroštátne, regionálne a (alebo) miestne priority. Malo by viesť k vytváraniu infraštruktúr, ktoré identifikujú a zabezpečia odlišné potreby dospelých, spolu s kvalifikovanými učiteľmi/škooliteľmi, opatreniami na zabezpečenie prístupu pomocou motivácie, usmerňovania a poradenskej podpory. Mali by sa uznávať osobitné situácie učiacich sa: mali by sa zohľadňovať ich doterajšie skúsenosti, vzdelávacie potreby a ambície rovnako ako širšie oblasti, ktoré sú spojené so sociálnou politikou a politikou zamestnanosti a vyžadujú si účasť všetkých partnerov.

Napriek mnohým dobrým príkladom osvedčených postupov je poskytovanie kľúčových zručností zriedkakedy prispôbené vzdelávacím potrebám občanov všetkých vekových kategórií. V súvislosti s tým prináša tento návrh pridanú hodnotu tak, že poskytuje referenčný nástroj na určenie tých zručností, ktoré sa považujú za nevyhnutné pre všetkých, a ktorý podporuje členské štáty v úsilí zabezpečiť, aby sa poskytovanie kľúčových zručností v plnej miere integrovalo do ich stratégií a infraštruktúr na celoživotné vzdelávanie.

• Súlad s inými odvetviami politiky a cieľmi Únie

Návrh prispieva k lisabonským cieľom pre rast, zamestnanosť a sociálnu súdržnosť:

- V integrovaných usmerneniach politik zamestnanosti členských štátov⁷ sa uznáva význam zručností pre zamestnanosť (najmä pri zraniteľných skupinách) a pre

⁷ Rozhodnutie Rady z 12. júla 2005o usmerneniach politik zamestnanosti členských štátov. Ú. v. EÚ L 205, 6.8.2005, s. 21.

prispôsobovanie sa zmene. Toto by malo tvoriť dôležitý prvok vnútroštátnych reformných programov členských štátov pri implementácii integrovaných usmernení.

- Sociálna politika zdôrazňuje úlohu vzdelávania a odbornej prípravy ako spôsobu, ktorý pomáha prekonávať chudobu a (alebo) kľúčového faktora pre sociálnu súdržnosť.
- Pakt mládeže⁸ vyzýva, aby sa zabezpečilo, že vedomosti budú zodpovedať potrebám znalostnej ekonomiky, a aby sa v tomto smere zabezpečil rozvoj spoločného súboru kľúčových zručností.
- Akčný plán podnikania⁹ uznáva dôležitú úlohu vzdelávania; podnikanie je jednou z kľúčových zručností.
- „Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec“ zahŕňa vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré vedú k väčšej účasti ľudí v trvalo udržateľnom rozvoji a v demokratickom občianstve.

2. KONZULTÁCIE ZAJAINTERESOVANÝCH STRÁN A HODNOTENIE DOSAHU

Základom tohto návrhu je „Európsky rámec kľúčových zručností“, ktorý rozvinula pracovná skupina zložená z odborníkov členských štátov, krajín EZVO/EHP, kandidátskych krajín (od januára 2003) a európskych združení. Expertíza v tejto skupine zahŕňala tvorcov politiky, odborníkov a akademických výskumných pracovníkov a pokrývala vzdelávanie dospelých aj povinné vzdelávanie a účastníkov na európskej úrovni.

O práci v tejto oblasti sa debatovalo na mnohých konferenciách a seminároch organizovaných zainteresovanými osobami alebo medzinárodnými organizáciami. Ministri školstva diskutovali o „európskej dimenzii“ kľúčových zručností na neformálnom stretnutí v Rotterdame v júli 2004 a podporili Komisiu v pokračovaní tejto iniciatívy.

Skupina úzkeho zamerania zložená z 5 odborníkov (z univerzít a vládnych agentúr pre rozvoj školstva) sa zišla na jar 2005 s cieľom vylepšiť rámec na základe ich expertízy a poznatkov získaných z debát na konferenciách a z ďalších zdrojov a diskutovať o implementácii.

Konzultácie s Poradným výborom pre odborné vzdelávanie sa uskutočnili v septembri/októbri 2005.

• Získavanie a využívanie expertízy

Prieskumom súvisiacej medzinárodnej práce v tejto oblasti bol poverený konzultant. Osobitné témy ako európska dimenzia rámca, poskytovanie vzdelávania pre znevýhodnených učiacich sa a podnikanie boli pripravené v malých skupinách a schválila ich väčšia pracovná skupina.¹⁰

Poskytnuté konzultácie a expertíza potvrdili potrebu iniciatívy na európskej úrovni a odborníci konštatovali, že navrhovaný prístup bol v súlade so súčasnými trendmi a bol by vítaný.

⁸ Európsky pakt mládeže, http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/84335.pdf

⁹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/promoting_entrepreneurship/doc/com_70_en.pdf

¹⁰ Pracovná skupina pre kľúčové zručnosti, správa o pokroku 2004.

- **Hodnotenie dosahu**

Tento návrh bude podporovať stratégie členských štátov na celoživotné vzdelávanie a ich systémy vzdelávania a odbornej prípravy. Uľahčí plánovité reformy a debaty k tejto problematike a bude stimulovať vytvorenie koherentného poskytovania vzdelávania a odbornej prípravy dospelých. Bude to mať pozitívny dosah na osobný, sociálny a profesionálny život jednotlivcov a – v širšom rozsahu – na lisabonské ciele pre sociálnu kohéziu a hospodársku konkurencieschopnosť a rast. Najväčší dosah by mal mať na znevýhodnené skupiny, ktoré v súčasnosti často nezískavajú žiadne kľúčové zručnosti.

3. PRÁVNE ČASTI NÁVRHU

- **Zhrnutie navrhovaných opatrení**

Navrhované odporúčanie definuje kľúčové zručnosti, ktoré potrebujú všetci občania v znalostných ekonomikách a spoločnostiach. Uznáva, že vykonávacie rozhodnutia sa najlepšie prijímajú na vnútroštátnej, regionálnej a (alebo) miestnej úrovni. Vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že všetci nadobudnú kľúčové zručnosti do konca počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy a vo svetle európskych referenčných úrovní ich podporuje, aby bojovali proti znevýhodneniu spojenému s nedostatočným vzdelaním. Pokiaľ ide o dospelých, odporúčanie vyzýva, aby vznikli všeobecné infraštruktúry, ktoré je potrebné vytvoriť spoločne so všetkými príslušnými partnermi.

Návrh vyzýva Komisiu, aby podporila reformy na štátnej úrovni pomocou:

- vzájomného učenia sa v skupinách, výmeny osvedčených postupov a podávania dvojročných správ o pokroku v programe ET2010;
- podpory pre príslušné projekty prostredníctvom programov Spoločenstva pre vzdelávanie a odbornú prípravu;
- podporovania spoločného chápania kľúčových zručností a ich prepojení na politiky zamestnanosti a sociálne politiky;
- podporovania partnerstiev so sociálnymi partnermi a ďalšími príslušnými organizáciami.

- **Právny základ**

Podľa článku 149 zmluvy Spoločenstvo podporuje rozvoj kvalitného vzdelávania tým, že presadzuje spoluprácu medzi členskými štátmi a v prípade potreby podporuje a dopĺňa ich aktivity pri plnom rešpektovaní právomoci členských štátov, pokiaľ ide o obsah vyučovania a organizáciu vzdelávacích systémov a ich kultúrnu a jazykovú rozmanitosť. Navrhované odporúčanie je zamerané na podporu snáh členských štátov rozvíjať systémy počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj zabezpečovanie vzdelávania a odbornej prípravy dospelých pomocou referenčného nástroja pre kľúčové zručnosti, a na podporu členských štátov, aby pokračovali v spolupráci v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010. V súlade s odsekom 2 tohto článku je navrhované odporúčanie zamerané na rozvoj výmeny informácií a skúseností o spoločných otázkach týkajúcich sa poskytovania kľúčových zručností prostredníctvom celoživotného vzdelávania.

Článok 150 zmluvy stanovuje, že aktivity Spoločenstva budú podporovať a dopĺňať aktivity členských štátov a najmä, ako je ustanovené v druhom odseku tohto článku, zlepšovať počiatočnú odbornú prípravu, uľahčovať odbornú integráciu a reintegráciu, ako aj rozvíjať výmenu informácií a skúseností v spoločných oblastiach. Cieľom navrhovaného odporúčania je zlepšiť všetky tieto aspekty odborného vzdelávania a prípravy, keďže poskytuje referenčný nástroj pre kľúčové zručnosti, ktorý pomáha členským štátom prispôbiť systémy odborného vzdelávania a prípravy s cieľom uskutočniť zmeny na trhu práce a všeobecne v spoločnosti.

- **Zásada subsidiarity a proporcionality**

Navrhované odporúčanie prispieva ku kvalite vzdelávania a odbornej prípravy tým, že uľahčuje prácu členských štátov, ku ktorej sa zaviazali v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 a prijatím európskych referenčných úrovní na zasadnutí Rady v máji 2003. Presadzuje a podporuje vnútroštátne reformy a učenie sa na základe osvedčených postupov prevzatých z iných krajín s cieľom pomôcť členským štátom zabezpečiť všeobecné a koherentné poskytovanie kľúčových zručností ako súčasť stratégií celoživotného vzdelávania. Z tohto dôvodu je návrh v súlade so zásadou subsidiarity. V odporúčaní sa stanovuje európsky referenčný rámec pre kľúčové zručnosti, ktoré si má osvojiť každý občan, a vytvára sa a posilňuje politický záväzok k reformám, ktoré sa nedajú dosiahnuť len používaním napríklad programov Spoločenstva pre vzdelávanie a odbornú prípravu. Vykonávanie sa však v celej miere ponecháva na členské štáty, a preto je návrh v súlade so zásadou proporcionality.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh nemá nijaký vplyv na rozpočet Spoločenstva.

Návrh

ODPORÚČANIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o kľúčových zručnostiach pre celoživotné vzdelávanie

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 149 ods. 4 a článok 150 ods. 4,

so zreteľom na návrh Komisie¹¹,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru¹²,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov¹³,

konajúc v súlade s postupom stanoveným v článku 251 zmluvy¹⁴,

keďže:

- (1) Európska rada na zasadnutí v Lisabone v roku 2000 došla k záveru, že európsky rámec by mal definovať nové základné zručnosti ako kľúčové opatrenie pri odpovedi Európy na globalizáciu a na transformáciu na znalostnú ekonomiku a zdôraznila, že ľudia sú najdôležitejším kapitálom Európy. Odvtedy sa tieto závery pravidelne opätovne zdôrazňovali, aj na zasadaniach Európskej rady v marci 2003 a v marci 2005 a v obnovennej Lisabonskej stratégii, ktorá bola schválená v roku 2005.
- (2) Na zasadaniach Európskej rady v Štokholme v roku 2001 a v Barcelone v roku 2002 boli schválené konkrétne budúce ciele európskych systémov vzdelávania a odbornej prípravy a pracovného programu (pracovný program Vzdelávanie a odborná príprava 2010) s cieľom dosiahnuť ich do roku 2010. Tieto ciele zahŕňajú rozvíjanie zručností pre znalostnú spoločnosť a osobitné ciele na podporu jazykového vzdelávania, rozvoja schopnosti podnikat' a celkovú potrebu posilniť európsku dimenziu vo vzdelávaní.
- (3) Oznámenie Komisie o celoživotnom vzdelávaní¹⁵ a následná rezolúcia Rady z 27. júna 2002 o celoživotnom vzdelávaní¹⁶ určili „nové základné zručnosti“ ako prioritu a zdôraznili, že celoživotné vzdelávanie musí pokrývať predškolský až dôchodkový

¹¹ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

¹² Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

¹³ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

¹⁴ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

¹⁵ KOM(2001) 678, konečné znenie.

¹⁶ Ú. v. ES C 163, 9.7.2002, s. 1.

vek. Pakt mládeže priložený k záverom zo zasadania Európskej rady v Bruseli v marci 2005 zdôraznil potrebu podporovať rozvoj spoločného súboru kľúčových zručností.

- (4) V kontexte zlepšovania výsledkov Spoločenstva v súvislosti so zamestnanosťou zdôraznila Európska rada na zasadaniach v marci a decembri 2003 potrebu rozvíjať celoživotné vzdelávanie s osobitným dôrazom na aktívne a preventívne opatrenia pre nezamestnané a neaktívne osoby. Toto vychádzalo zo správy pracovnej skupiny pre zamestnanosť, v ktorej sa zdôraznila potreba schopnosti ľudí prispôbiť sa zmene, dôležitosť integrácie ľudí na trh práce a kľúčová úloha celoživotného vzdelávania.
- (5) V správe Rady o rozsiahlejšej úlohe vzdelávania, ktorú Rada prijala v novembri 2004, sa zdôraznilo, že vzdelávanie prispieva k zachovávaniu a obnove spoločného kultúrneho prostredia v spoločnosti a je osobitne dôležité v čase, kedy všetky členské štáty čelia otázke, ako sa vysporiadať so zväčšujúcou sa sociálnou a kultúrnou rozmanitosťou. Navyše umožňovať ľuďom zapájať sa do pracovného života a zotrvať v ňom je dôležitou súčasťou úlohy vzdelávania pri posilňovaní sociálnej súdržnosti.
- (6) V máji 2003 prijala Rada päť európskych referenčných úrovní („referenčných ukazovateľov“) a vyjadrila tak záväzok k merateľnému zlepšeniu celkových európskych výsledkov. Referenčné úrovne týkajúce sa gramotnosti v čítaní, skorého odchodu zo školy, ukončenia stredoškolského vzdelania a účasti dospelých v celoživotnom vzdelávaní sú úzko spojené s rozvojom kľúčových zručností.
- (7) Správa, ktorú prijala Komisia v roku 2005, o pokroku v plnení lisabonských cieľov pre vzdelávanie a odbornú prípravu¹⁷ ukázala, že nedošlo k žiadnemu pokroku v znižovaní percenta veľmi nízkej gramotnosti v čítaní u detí vo veku 15 rokov, alebo pri zvyšovaní miery ukončenia stredoškolského vzdelania. Určitý pokrok sa zaznamenal pri znižovaní skorého odchodu zo školy, ale pri súčasnej miere sa európske referenčné úrovne prijaté na rok 2010, ktoré prijala Rada na zasadaní v máji 2003, nedosiahnu. Účasť dospelých vo vzdelávaní sa nezvyšuje dostatočne rýchlo, aby sa dosiahla referenčná úroveň na rok 2010 a údaje dokazujú, že ľudia s nízkymi zručnosťami sa v menšej miere zúčastňujú na ďalšom odbornom vzdelávaní.
- (8) Rámec aktivít pre celoživotný rozvoj zručností a kvalifikácií, ktorý prijali európski sociálni partneri v marci 2002, zdôraznil potrebu podnikov prispôbovať svoje štruktúry čoraz rýchlejšie s cieľom udržať si konkurencieschopnosť. Tímová práca, menej členitá hierarchia, prenášanie zodpovednosti a väčšia potreba viacúlohového zabezpečenia vedú k rastu vzdelávacích organizácií. V súvislosti s tým predstavuje schopnosť organizácií určovať zručnosti, mobilizovať ich a uznávať a podporovať ich rozvoj pri všetkých zamestnancoch základ pre nové konkurenčné stratégie.
- (9) Maastrichtská štúdia o odbornom vzdelávaní a odbornej príprave uvádza značný rozdiel medzi úrovňami vzdelania, ktoré vyžadujú nové pracovné miesta, a úrovňami vzdelávania, ktoré dosahuje európska pracovná sila. Viac ako tretina európskej pracovnej sily (80 miliónov osôb) je vybavená malými zručnosťami, zatiaľ čo podľa odhadov 50 % nových pracovných miest do roku 2010 bude vyžadovať vysokoškolskú úroveň kvalifikácie, približne 40 % bude vyžadovať vyššie stredoškolské vzdelanie a len 15 % bude vhodných pre ľudí so základným vzdelaním.

¹⁷

SEK(2005) 419.

- (10) Potreba vybaviť mladých ľudí potrebnými zručnosťami a zlepšiť úroveň dosahovaného vzdelania predstavuje neoddeliteľnú súčasť integrovaných usmernení pre rast a zamestnanosť na obdobie 2005 – 2008, ktoré schválila Európska rada v júni 2005. Usmernenia pre zamestnanosť predovšetkým vyzývajú, aby sa systémy vzdelávania a odbornej prípravy prispôbili požiadavke nových zručností tým, že sa v reformných programoch členských štátov lepšie definujú profesionálne potreby a kľúčové zručnosti.
- (11) Správa skupiny na vysokej úrovni o Lisabonskej stratégii z roku 2004 objasnila, že v Európe sa robí veľmi málo pre to, aby boli ľudia vybavení nástrojmi, ktoré potrebujú na prispôbenie sa vyvíjajúcemu sa trhu práce a táto skutočnosť sa vzťahuje na pracovné miesta náročné aj menej náročné na zručnosti, v oblasti výroby aj služieb.
- (12) Spoločnou správou Rady a Komisie o pracovnom programe Vzdelávanie a odborná príprava 2010 prijatou v roku 2004 sa posilnila potreba zabezpečiť, aby boli všetci občania vybavení zručnosťami, ktoré potrebujú v rámci stratégií členských štátov v oblasti celoživotného vzdelávania. S cieľom podporiť a uľahčiť reformu sa v správe navrhuje rozvinúť spoločné európske referencie a zásady a prioritou sa kladie na rámec kľúčových zručností.
- (13) Cieľom tohto odporúčania je prispieť k rozvoju kvalitného vzdelávania podporovaním a dopĺňaním aktivít členských štátov pri zabezpečovaní toho, aby ich systémy počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy ponúkali všetkým mladým ľuďom prostriedky na rozvíjanie kľúčových zručností v takej miere, ktorá ich vybaví pre ďalšie vzdelávanie a život v dospelosti a dospelí tak budú schopní rozvíjať a obnovovať si svoje kľúčové zručnosti pomocou koherentného a všeobecného poskytovania celoživotného vzdelávania. Poskytuje spoločný európsky referenčný rámec pre kľúčové zručnosti pre tých, ktorí tvoria politiku, poskytujú vzdelávanie, pre zamestnávateľov a samotných učiacich sa s cieľom uľahčiť vnútroštátne reformy a výmenu informácií medzi členskými štátmi a Komisiou v rámci pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“, so zameraním na dosiahnutie dohodnutých európskych referenčných úrovní. Navyše odporúčanie podporuje ďalšie súvisiace politiky ako politiku zamestnanosti a sociálnu politiku a ďalšie politiky, ktoré ovplyvňujú mládež.
- (14) Toto odporúčanie je v súlade so zásadou subsidiarity uvedenou v článku 5 zmluvy v tom, že jeho cieľom je podpora a dopĺňanie aktivít členských štátov pomocou vytvorenia spoločného referenčného bodu, ktorým sa podporia a uľahčia vnútroštátne reformy a ďalšia spolupráca s členskými štátmi. Toto odporúčanie je v súlade so zásadou proporcionality uvedenou v danom článku pretože, tým, že ponecháva vykonávanie odporúčania na členské štáty, nepresahuje rámec potrebný na dosiahnutie sledovaných cieľov,

TÝMTO ODPORÚČAJÚ, ABY ČLENSKÉ ŠTÁTY:

1. Zabezpečili, aby počiatočné vzdelávanie a odborná príprava ponúkali mladým ľuďom prostriedky na rozvoj kľúčových zručností v takej miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti a ktorá bude predstavovať základ pre ďalšie vzdelávanie a profesionálny život.

2. Zabezpečili, aby sa poskytlo vhodné vzdelávanie pre tých mladých ľudí, ktorí v dôsledku znevýhodnenia spojeného s nedostatočným vzdelaním spôsobeným osobnými, sociálnymi, kultúrnymi alebo hospodárskymi okolnosťami potrebujú osobitnú podporu, aby mohli naplniť svoj vzdelávací potenciál.
3. Zabezpečili, aby boli dospelí schopní rozvíjať a obnovovať si kľúčové zručnosti počas celého života, a aby sa osobitná pozornosť venovala cieľovým skupinám určeným za prioritné vo vnútroštátnom, regionálnom a (alebo) miestnom kontexte.
4. Zabezpečili, aby bola k dispozícii vhodná infraštruktúra na pokračovanie vo vzdelávaní a odbornej príprave dospelých, vrátane učiteľov a školiteľov, opatrení na zabezpečenie prístupu a podpory pre učiacich sa, ktorá uznáva odlišné potreby dospelých.
5. Zabezpečili koherenciu poskytovania vzdelávania a odbornej prípravy dospelých pre jednotlivých občanov prostredníctvom prepojení na politiku zamestnanosti a sociálnu politiku a ďalšie politiky, ktoré ovplyvňujú mladých ľudí, a prostredníctvom spolupráce so sociálnymi partnermi a ďalšími účastníkmi.
6. Používali rámec „Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky rámec“ uvedený v prílohe ako referenčný nástroj pri rozvíjaní poskytovania kľúčových zručností pre všetkých ako súčasť ich stratégií celoživotného vzdelávania.

BERÚ NA VEDOMIE ZÁMER KOMISIE:

1. Prispievať k úsiliu členských štátov rozvíjať systémy vzdelávania a odbornej prípravy a vykonávať odporúčanie, vrátane používania rámca „Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec“ ako referencie na uľahčenie vzájomného učenia sa v skupinách a výmeny osvedčených postupov a na ďalší rozvoj a podávanie správ o pokroku prostredníctvom dvojročných správ o pokroku v pracovnom programe Vzdelávanie a odborná príprava 2010.
2. Používať rámec „Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec“ ako referenciu pri implementácii programov Spoločenstva na vzdelávanie a odbornú prípravu a zabezpečila, aby podporovali získavanie kľúčových zručností.
3. Podporovať širšie používanie rámca „Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec“ v súvisiacich politikách Spoločenstva a najmä pri implementácii politiky zamestnanosti, mládeže a sociálnej politiky, a rozvíjala ďalšie prepojenia so sociálnymi partnermi a ďalšími organizáciami, ktoré pracujú v týchto oblastiach.

4. Zhodnotiť dosah rámca „Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec“ v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 a podala správu štyri roky po prijatí tohto odporúčania, Európskemu parlamentu a Rade o získaných skúsenostiach a o jeho dosahu na budúcnosť.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predseda*

*Za Radu
predseda*

PRÍLOHA

Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie - európsky referenčný rámec

Úvod

Rámec stanovuje osem kľúčových zručností:

1.	komunikácia v materinskom jazyku,
2.	komunikácia v cudzích jazykoch,
3.	matematické zručnosti a základné zručnosti v oblasti vedy a technológie,
4.	digitálna zručnosť,
5.	učenie sa ako sa učiť,
6.	medziľudské, medzikultúrne a spoločenské zručnosti a občianska zručnosť,
7.	podnikanie a
8.	kultúrna vnímavosť.

Zručnosti pre tento rámec sa definujú ako kombinácia vedomostí, zručností a postojov primeraných v danom kontexte. Kľúčové zručnosti sú tie, ktoré všetci jednotlivci potrebujú na osobný rast a rozvoj, na aktívne občianstvo, sociálne začlenenie a zamestnanosť. Po ukončení počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy by mladí ľudia mali mať rozvinuté kľúčové zručnosti v takej miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti, a mali by si ich ďalej rozvíjať, udržiavať a obnovovať ako súčasť celoživotného vzdelávania.

Mnohé zručnosti sa prekrývajú a nadväzujú na seba: aspekty, ktoré sú podstatné v jednej oblasti, budú podporovať zručnosti v ďalšej oblasti. Základná jazyková zručnosť, gramotnosť v písaní, čítaní a počítaní a zručnosť v IKT sú hlavným východiskom pri vzdelávaní a učenie sa ako sa učiť podporuje všetky vzdelávacie aktivity. Existuje množstvo tém, ktoré sa prostredníctvom rámca uplatňujú: kritické myslenie, kreativita, preberanie iniciatívy, riešenie problémov, hodnotenie rizika, prijímanie rozhodnutí a konštruktívne riadenie pocitov zohrávajú úlohu vo všetkých ôsmich zručnostiach.

Kľúčové zručnosti

1. Komunikácia v materinskom jazyku¹⁸

Definícia: Komunikácia v materinskom jazyku je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť myšlienky, pocity a fakty ústnou a písanou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska pôsobiť interaktívne primeraným spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych kontextoch – vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Komunikácia v materinskom jazyku si od jednotlivca vyžaduje, aby mal **vedomosti** o základnej slovnej zásobe, funkčnej gramatike a jazykových funkciách. Zahŕňa uvedomovanie si hlavných typov verbálnej interakcie, škály spisovných a nespisovných textov, hlavných charakteristík rôznych jazykových štýlov a registrov a variability jazyka a komunikácie v odlišných kontextoch.

Jednotlivci by mali mať **zručnosti** v komunikácii v ústnej aj písanej podobe v rozličných komunikačných situáciách a v sledovaní a prispôbovaní svojej vlastnej komunikácie požiadavkám danej situácie. Táto zručnosť takisto zahŕňa schopnosť písať a čítať rôzne typy textov, vyhľadávať, zbierať a spracúvať informácie, používať pomôcky, formulovať a vyjadrovať svoje vlastné argumenty presvedčivým spôsobom primeraným pre daný kontext.

Pozitívny **postoj** ku komunikácii v materinskom jazyku obsahuje dispozíciu pre kritický a konštruktívny dialóg, oceňovanie estetických kvalít a snahu o ich dosahovanie a záujem o interakciu s ostatnými ľuďmi.

2. Komunikácia v cudzích jazykoch

Definícia: Komunikácia v cudzích jazykoch v rozsiahlej miere zahŕňa hlavné oblasti zručností pre komunikáciu v materinskom jazyku: je založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať a tlmočiť myšlienky, pocity a fakty ústnou a písanou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) v primeranej škále spoločenských kontextov – práca, domov, voľný čas, vzdelávanie a odborná príprava – podľa želaní a potrieb jednotlivca. Komunikácia v cudzích jazykoch si takisto vyžaduje zručnosti ako sprostredkovanie a medzikultúrne porozumenie. Stupeň pokročilosti jednotlivca sa bude líšiť v štyroch rôznych rovinách, v rôznych jazykoch a v závislosti od jeho výchovy, prostredia, potrieb a záujmov.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Zručnosť v ďalších alebo cudzích jazykoch si vyžaduje **vedomosti** o slovnej zásobe a funkčnej gramatike a uvedomenie si hlavných typov verbálnej interakcie a jazykových

¹⁸ Uznáva sa, že materinský jazyk nemusí byť vo všetkých prípadoch úradným jazykom členského štátu a že schopnosť komunikovať v úradnom jazyku je nevyhnutnou podmienkou na zabezpečenie úplnej účasti jednotlivca v spoločnosti. Opatrenia na riešenie takýchto prípadov sa ponechávajú na jednotlivé členské štáty podľa ich osobitných potrieb a okolností.

registrov. Dôležité sú vedomosti o spoločenských dohovoroch, kultúrnom aspekte a variabilite jazykov.

Základné **zručnosti** pozostávajú zo schopnosti porozumieť hovoreným správam, iniciovať, udržiavať a ukončiť konverzáciu a čítať a porozumieť textom, ktoré zodpovedajú potrebám jednotlivca. Jednotlivci by mali byť rovnako schopní vhodne používať pomôcky a učiť sa jazyky aj informálnym spôsobom v rámci celoživotného vzdelávania.

Pozitívny **postoj** zahŕňa uvedomovanie si kultúrnych rozdielov a rozmanitosti a záujem a zvedavosť zameranú na jazyky a medzikultúrnu komunikáciu.

3. Matematická zručnosť a základné zručnosti v oblasti vedy a techniky

Definícia:

A. Matematická zručnosť je schopnosť používať sčítanie, odčítanie, násobenie a delenie a matematický prepočet pri výpočtoch v hlave a písomných výpočtoch na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Dôraz sa kladie na proces a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická zručnosť zahŕňa – na rôznych stupňoch – schopnosť a snahu používať matematické modely myslenia (logické a geometrické myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, zostavy, grafy, diagramy a tabuľky).

B. Vedecká zručnosť sa vzťahuje na schopnosť a snahu používať základné vedomosti a používanú metodiku na vysvetľovanie prirodzeného sveta s cieľom určiť otázky a vyvodiť závery podložené dôkazmi. Zručnosť v technológii sa chápe ako používanie vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby. Obidve oblasti tejto zručnosti zahŕňajú porozumenie zmenám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosť občana ako jednotlivca.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

A. Nevyhnutné **vedomosti** z matematiky zahŕňajú dôkladné vedomosti o číslach, mierkach a štruktúrach, základné operácie a základné matematické prezentácie, chápanie matematických termínov, konceptov a otázok, na ktoré matematika ponúka odpovede.

Jednotlivec by mal mať **zručnosti** na používanie základných matematických princípov a procesov v každodennom kontexte doma a v práci a na chápanie a hodnotenie sledu argumentov. Jednotlivci by mali byť schopní myslieť matematicky, chápať matematický dôkaz, komunikovať v matematickom jazyku a používať vhodné pomôcky.

Pozitívny **postoj** v matematike je založený na rešpektovaní pravdy a na snahe hľadať príčiny a posudzovať ich platnosť.

B. Pokiaľ ide o **vedu a techniku**, základné **vedomosti** zahŕňajú základné princípy prirodzeného sveta, základné vedecké koncepty, princípy, metódy, techniku a technické a produkty a procesy. Jednotlivci by mali chápať prínos, obmedzenia a riziká vedeckých teórií a technológií v spoločnostiach vo všeobecnosti (v súvislosti s rozhodovaním, hodnotami, morálnymi otázkami, kultúrou atď.) v osobitných oblastiach ako napríklad medicína, a tiež chápať dosah vedy a techniky na prirodzený svet.

Zručnosti zahŕňajú schopnosť používať a manipulovať s technickými nástrojmi a prístrojmi ako aj vedeckými údajmi na dosiahnutie cieľa alebo prijatie rozhodnutia alebo vyvodenie záveru na základe dôkazu. Jednotlivci by mali byť tiež schopní uznať základné charakteristiky vedeckého bádania a mali by vedieť sprostredkovať závery a zdôvodnenia, ktoré ich k nim viedli.

Zručnosť zahŕňa **postoj** kritického uvedomovania si a zvedavosti, záujem o etické otázky a rešpektovanie bezpečnosti a trvalej udržateľnosti – najmä pokiaľ ide o vedecko-technický pokrok v súvislosti s jedincom, rodinou, komunitou a celosvetovými otázkami.

4. Digitálna zručnosť

Definícia: Digitálna zručnosť zahŕňa sebaisté a kritické používanie techniky informačnej spoločnosti (TIS) na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT: používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na sprostredkovanie a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Digitálna zručnosť si vyžaduje dôkladné porozumenie a **vedomosti** o povahe, úlohe a príležitostiach TIS v každodenných kontextoch: v osobnom a spoločenskom živote ako aj v práci. Patria sem hlavné počítačové aplikácie ako textový a tabuľkový procesor, databázy, ukladanie a riadenie informácií a porozumenie príležitostiam, ktoré poskytuje internet a komunikácia pomocou elektronických médií (elektronická pošta, sieťové nástroje) vo voľnom čase, zdieľanie informácií a spolupráca na sieti, vzdelávanie a výskum. Jednotlivci by mali takisto chápať, ako môžu TIS podporovať kreativitu a inováciu, a mali by si byť vedomí problematiky súvisiacej s platnosťou a spoľahlivosťou dostupných informácií a s etickými princípmi interaktívneho používania TIS.

Potrebné **zručnosti** zahŕňajú: schopnosť vyhľadávať, zbierať a spracúvať informácie a používať ich kritickým a systematickým spôsobom, posudzovať relevantnosť a rozlišovať medzi skutočnosťou a virtuálnym svetom a zároveň rozpoznávať prepojenia. Jednotlivci by mali mať zručnosti na používanie nástrojov na tvorbu, prezentáciu a porozumenie zložitým informáciám a schopnosť sprístupniť si, vyhľadávať a používať služby prostredníctvom internetu; rovnako by mali byť schopní používať TIS na podporu kritického myslenia, kreativity a inovácie.

Používanie TIS si vyžaduje kritický a zvažujúci **postoj** k dostupným informáciám a zodpovednému používaniu interaktívnych médií; záujem o účasť v komunitách a sieťach na kultúrne, sociálne a (alebo) profesionálne účely tiež podporuje túto zručnosť.

5. Učenie sa ako sa učiť

Definícia: „Učenie sa ako sa učiť“ je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení. Jednotlivci by si mali vedieť zorganizovať vlastné učenie, aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií individuálne aj v skupinách. Zručnosť zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, zistenie dostupných príležitostí a schopnosť riešiť prekážky za účelom

úspešne sa vzdelávať. Znamená to získavať, spracúvať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Učenie sa ako sa učiť podnecuje učiacich sa aby stávali na predchádzajúcom učení sa a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných kontextoch – doma, v práci, vo vzdelávaní a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto zručnosti jednotlivca rozhodujúce.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Keď je učenie zamerané na dosiahnutie konkrétnych pracovných alebo kariérnych cieľov, jednotlivec by mal mať **vedomosti** o požadovaných zručnostiach, vedomostiach a kvalifikácii. Vo všetkých prípadoch si učenie sa ako sa učiť vyžaduje od jednotlivca, aby poznal a chápal svoje preferované stratégie učenia sa, aby poznal silné a slabé stránky svojich zručností a kvalifikácií, a aby bol schopný vyhľadávať príležitosti na vzdelávanie a odbornú prípravu a poradenstvo/podporu, ktoré je im dostupné.

Zručnosti učenia sa ako sa učiť si vyžadujú po prvé nadobudnutie základných zručností ako je gramotnosť v písaní, čítaní a počítaní a IKT, ktoré sú nevyhnutné pre ďalšie vzdelávanie. Na základe týchto zručností by mal jednotlivec vedieť, ako získať prístup k novým vedomostiam a zručnostiam, ako ich nadobudnúť, spracovať a prispôbiť. Toto si vyžaduje účinné riadenie vzdelávacích, kariérnych a pracovných vzorov jednotlivca a osobitne schopnosť zotrvať v učení, sústrediť sa na dlhšie obdobia a kriticky uvažovať o dôvodoch a cieľoch učenia sa. Jednotlivci by mali byť schopní venovať čas samostatnému učeniu sa a mať sebadisciplínu, ale rovnako by mali vedieť spolupracovať v procese vzdelávania, využívať výhody učenia sa v heterogénnych skupinách a vymieňať si poznatky. Mali by byť schopní posúdiť svoju vlastnú prácu a v potrebných prípadoch vyhľadávať poradenstvo, informácie a podporu.

Pozitívny **postoj** zahŕňa motiváciu a sebadôveru na pokračovanie v učení a dosahovanie úspechov v učení počas celého života. Postoj založený na riešení problémov podporuje učenie sa a schopnosť jednotlivca riešiť prekážky a zmenu. Želanie uplatniť predchádzajúce učenie sa a životné skúsenosti a zvedavosť súvisiaca s príležitosťami na vzdelávanie a uplatňovanie učenia sa v rozličných životných kontextoch sú základnými prvkami pozitívneho postoja.

6. Medziľudské, medzikultúrne a spoločenské zručnosti, občianska zručnosť

Definícia: Tieto zručnosti pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na účasť v spoločenskom a pracovnom živote, najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov. Občianska zručnosť umožní jednotlivcom v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom živote založenom na znalosti sociálnych a politických konceptov a štruktúr a prijatí záväzku aktívnej a demokratickej účasti.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

A. Osobné a spoločenské blaho si vyžaduje porozumenie spôsobu, akým si jednotlivci môžu zabezpečiť optimálne fyzické a psychické zdravie, vrátane ako zdroj pre jednotlivca a jeho rodinu, a **vedomosti** o tom, ako k tomu môže prispieť zdravý životný štýl. Pre úspešnú účasť v medziľudských a spoločenských vzťahoch je podstatné chápať kódy správania sa a spôsoby, ktoré sú všeobecne prijateľné v rozličných spoločnostiach a prostrediach (napr. v práci) a byť si vedomý základných konceptov vzťahujúcich sa na jednotlivcov, skupiny, pracovné organizácie, rovnosť pohlaví, spoločnosť a kultúru. Porozumenie viackultúrnym a sociálno-

ekonomickým dimenziám európskych spoločností a spôsobu, akým je národná kultúrna identita prepojená s európskou identitou, je nevyhnutné.

Zručnosti konštruktívne komunikovať v rozličných prostrediach, vyjadrovať a porozumieť odlišným stanoviskám, vyjednávať so schopnosťou vytvárať dôveru a cítiť empatiu sú jadrom tejto zručnosti. Jednotlivci by mali byť schopní bojovať proti stresu a frustrácii a vyjadriť to konštruktívnym spôsobom a mali by tiež rozlišovať medzi osobnou a profesionálnou sférou.

Pokiaľ ide o **postoje**, zručnosť je založená na spolupráci, asertivite a integrite. Jednotlivci by mali mať záujem o sociálno-ekonomický rozvoj, medzikultúrnu komunikáciu, rozmanitosť hodnôt a rešpektovanie ostatných ľudí a mali by byť pripravení prekonávať predsudky a robiť kompromisy.

B. Občianska zručnosť je založená na **vedomostiach** o konceptoch demokracie, občianstva a občianskych práv, vrátane ich vyjadrenia v Charte základných práv Európskej únie a v medzinárodných deklaráciách a ich uplatňovania v rôznych inštitúciách na miestnej, regionálnej, štátnej, európskej a medzinárodnej úrovni. Vedomosti o hlavných udalostiach, trendoch a činiteľoch zmien v národnej, európskej a svetovej histórii a v súčasnosti, s osobitným pohľadom na európsku rozmanitosť, sú základom, rovnako ako vedomosti o cieľoch, hodnotách a politikách sociálnych a politických hnutí.

Zručnosti sa vzťahujú na schopnosť účinne komunikovať s inými ľuďmi vo verejnej sfére, prejavovať solidaritu a záujem pri riešení problémov, ktoré sa týkajú miestnej aj širšej komunity. Zahŕňajú kritickú a kreatívnu úvahu a konštruktívnu účasť v komunálnych/susedských aktivitách ako aj v rozhodovaní na všetkých úrovniach od miestnej po štátnu a európsku úroveň, najmä prostredníctvom účasti vo voľbách.

Rešpektovanie ľudských práv v plnej miere, vrátane rovnosti ako základu demokracie, uvedomovanie si a chápanie rozdielov medzi hodnotovými systémami rozličných náboženstiev alebo etnických skupín je základom pozitívneho **postoja**. Zahŕňa tiež prejav zmyslu spolupatričnosti do určitej lokality, krajiny, EÚ a Európy vo všeobecnosti a (časti) sveta a snahu zúčastňovať sa na demokratickom rozhodovaní na všetkých úrovniach. Konštruktívna účasť zahŕňa tiež občianske aktivity, podporu sociálnej rozmanitosti a súdržnosti a trvalo udržateľného rozvoja a pripravenosť rešpektovať hodnoty a súkromie iných ľudí.

7. Podnikanie

Definícia: Podnikanie sa vzťahuje na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inováciu a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty za účelom dosiahnuť ciele. Toto podporuje každého v každodennom živote doma a v spoločnosti, zamestnancov, aby si boli vedomí kontextu práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú podnikatelia zakladajúci podnik zameraný na spoločenskú alebo obchodnú činnosť.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Nevyhnutné **vedomosti** zahŕňajú dostupné príležitosti pre osobné, profesionálne a (alebo) obchodné činnosti, vrátane otázok „širšieho záberu“, ktoré poskytujú kontext, v ktorom ľudia žijú a pracujú, ako napr. rozsiahle chápanie fungovania hospodárstva, a príležitosti a výzvy, ktorým čelí zamestnávateľ alebo organizácia. Jednotlivci by si mali byť takisto vedomí

etických pozícií podnikov a toho, ako sa môžu „postaviť za dobrú vec“, napríklad prostredníctvom spravodlivého obchodovania alebo vo forme sociálneho podniku.

Zručnosti sa vzťahujú na proaktívne riadenie projektov (zahŕňajú zručnosti ako plánovanie, organizovanie, riadenie, vedenie a poverovanie, analyzovanie, sprostredkovanie, vyhodnocovanie, hodnotenie a zaznamenávanie) a na schopnosť pracovať individuálne a spolupracovať v tímoch. Rozhodujúce je posudzovanie silných a slabých stránok jednotlivca a hodnotenie a prijímanie prípadných rizík.

Podnikateľský **postoj** charakterizuje iniciatíva, proaktivita, nezávislosť a inovácie v osobnom a spoločenskom živote, rovnako ako v práci. Zahŕňa tiež motiváciu a odhodlanie dosahovať ciele, či už osobné alebo stanovené spoločne s ostatnými a (alebo) v práci.

8. Kultúrna vnímavosť

Definícia: Uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto zručnosťou

Vedomosti o kultúre zahŕňajú základné vedomosti o významných kultúrnych dielach vrátane súčasnej ľudovej kultúry ako dôležitej súčasti histórie ľudstva v kontextoch národného a európskeho kultúrneho dedičstva a ich miesta vo svete. Je nesmierne dôležité chápať kultúrnu a jazykovú rozmanitosť Európy (a európskych krajín), potrebu chrániť ju a chápať vývoj všeobecných preferencií ľudí a význam estetických faktorov v každodennom živote.

Zručnosti súvisia s uvedomovaním si a vyjadrovaním: vyjadrovanie vlastných pocitov a myšlienok pomocou rozličných médií s vrozenými schopnosťami jednotlivca a ocenenie a radosť z umeleckých diel a predstavení. Zručnosti zahŕňajú takisto schopnosť spájať kreatívne a expresívne pohľady jednotlivca s názormi ostatných a určovať a uvedomovať si hospodárske príležitosti v kultúrnych aktivitách.

Silný zmysel pre identitu je základom rešpektovania a otvoreného **postoja** k rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania. Pozitívny postoj zahŕňa tiež kreativitu a snahu o kultiváciu estetických kapacít formou umeleckého vyjadrovania vlastných pocitov a myšlienok a prostredníctvom záujmu o kultúrny život.